

Gazneli Mahmud

Gazneliler Devleti'nin en büyük hükümdarı, Hindistan fâtihi ve büyük İslâm âlimi. İsmi, Mahmûd bin Sebûk Tekin olup, künyesi Ebü'l-Kâsım'dır. Küçük yaşta ilim tahsiline başlayan Sultan Mahmûd, Kur'ân-ı kerîmi ezberledi. Fıkıh ilminde devrinin büyük âlimlerinden ders aldı ve bu alanda söz sahibi oldu. Hadîs ilmi ile de meşgul oldu. Huzurunda hadîs-i şerîf okuyan âlimleri dinler ve suâller sorardı.

Gazneli Mahmûd, daha gençlik yıllarının başından itibaren devlet idaresinde görev aldı. Gazneli Mahmûd, asıl şöhretini Hindistan seferleri ile kazandı. 1001 ile 1027 seneleri arasında Hindistan'a on yedi büyük sefer düzenledi. Bu seferlerde, Lahor, Kaûc, Delhi gibi bir çok büyük Hindistan şehirlerini alıp, bölgeyi Dekken'in ortalarına kadar fethetti. Buralarda islâm dînini yayıp, Hindilerin bir çok meşhûr ve büyük puthânelerini cami hâline getirdi. Hinduların putlarını süsleyen mücevherat ve hazîneyi Haremeyn-i şerîfeyne (Mekke-Medîne) hediye etti. Hind Berehmenlerinin, kadınları kocalarının cenazesi ile birlikte diri diri yakmaları, ölülerini nehre atmaları gibi insanlığa yakışmayan âdetlerini yasakladı.

Türk-islâm dünyâsının müstesna devlet adamlarından biri olan Sultan Mahmûd, vefat ettiği zaman devlet; batıda Azerbaycan hududundan, doğuda Hindistan'ın yukarı Ganj vadisine, Orta Asya'da Harezmi'den Hind Okyanusu sahillerine kadar uzanan geniş bir sahayı içine alıyordu. Hindistan'a yaptığı seferler sebebiyle Gâzî lakabıyla ve putperest Hindular'ın çekici olarak şöhret kazandı.

Sultan Mahmûd Gaznevî, gittiği yerlerde Allahü teâlânın dostlarını arar bulur; ziyaret ve hizmet etmekle şereflenirdi. Bir sefer esnasında Harkân şehri civarına varmıştı. Zamanın büyük evliyasından Ebü'l-Hasen-i Harkânî (rahmetullahi aleyh) de talihlerine feyzler saçıyordu. Onu tanımayan Gazneli Mahmûd, adam gönderip huzuruna davet edince, Ebü'l-Hasen-i Harkânî, elçiye özür beyân edip sultanın huzuruna gitmek istemedi. Durum sultana arz edildi. Afganistan ve Hindistan pâdişâhı Gazneli Mahmûd; "Haydi kalkın! Zira bu zât, bizim tanıdığımız kimselerden değildir. Ona biz gidelim" dedi. Sonra kendi elbisesini Kadı İyâd'a giydirdi. Kendisi de silahdâr kıyafeti ile Kadı İyâd'ın yanında yer aldı. Ebü'l-Hasen-i Harkânî, huzuruna değişik kıyafetle giren Sultan Mahmûd'u tanıdı. Hiç iltifat etmedi, hocası Bâyezîd-i Bistâmî ile ilgili sorduğu suâli cevaplandırdı. İsteği üzere ona dua etti. "Akıbetin Mahmûd (makbul) olsun" buyurdu. Sultanın verdiği bir kese altını kabul etmedi. Hırkasını teberrüken hediye etti. Ayrılırken ayağa kalktı. "Geldiğim zaman iltifat etmemiştin, giderken niçin ayağa kalkıyorsun?" diyen Sultan'a; "önce padişahlık gururu ile imtihan için geldin, şimdi ise inkısar ve dervişlik haliyle gidiyorsun. Dervişlik güneşinin ışıkları üzerinde parlamaya başladı. Pâdişâh olduğun için kalkmadım. Derviş olduğun için kalkıyorum" dedi. Bu hâdiseden sonra Sultan Mahmûd'un gönlü Ebü'l-Hasen-i Harkânî'nin muhabbeti ile doldu. Bir savaşta düşman ordusunun çokluğu kalbine korku verdi. Atından inip, o mübarek zâtın verdiği hırkayı yanına alarak bir köşeye çekildi. Hırkayı eline alıp alnını toprağa sürdü; "Yâ Rabbî! Bu hırkanın sahibi yüzü-suyu hürmetine şu kâfirlere karşı zafer ihsan eylersen; alacağım ganîmetlerin hepsini dervişlere vereceğim" diye dua edip dilekte bulundu. Savaş sonunda zafere ulaştı.

Kaynak: İslam Tarihi Ansiklopedisi